

1. Käsitteet A

Oikeat yhdistelmät:

väestötiheys	Luku, joka ilmaisee alueen väkimäärän pinta-alayksikköä kohden. Yksikkönä on yleensä as./km ² .
asutus	Paikka tai alue, jolla asutaan pysyvästi.
oikumeeni	Maapallon asuttu alue.
anoikumeeni	Maapallon asumattomat alueet.
luonnollinen väestönkasvu	Syntyvyyden ja kuolleisuuden erotus.

2. Käsitteet B

Oikeat yhdistelmät:

hedelmällisyysluku	Luku, joka kertoo kuinka monta elävänä syntyvää lasta hedelmällisessä iässä olevat naiset keskimäärin synnyttävät.
väestön uusiutumisraja	Kokonaishedelmällisyysluku (2,1), joka tulisi ylittää, jotta uusi sukupolvi korvaisi kooltaan edellisen.
kuolleisuus	Luku, joka ilmoittaa kuolleiden määrän suhteessa kokonaisväestöön. Ilmoitetaan väestötilastoissa promilleina eli tuhatta asukasta kohden vuodessa.
imeväiskuolleisuus	Luku, joka kertoo kuinka monta lasta kuolee alle vuoden ikäisenä tuhatta saman vuoden aikana syntynyttä lasta kohden.
lapsikuolleisuus	Luku, joka kertoo alle viiden vuoden ikäisenä kuolleiden määrän tuhatta samana vuonna elävänä syntynyttä lasta kohden. Ilmoitetaan promilleina.

3. Monivalinta A

Oikeat vaihtoehdot:

- a. noin 50 asukasta neliökilometrillä.
- b. Antarktis ja Grönlannin sisäosat.
- c. Amazonia ja Australian pohjoisosat.
- d. Etelä-Aasian tiheän asutuksen syinä ovat nopea väestönkasvu ja jokilaaksojen ravinteikas maaperä.

- e. Mongolian harvan asutuksen syynä on runsaat sateet.

4. Monivalinta B

Oikeat vaihtoehdot:

- a. Tällä hetkellä maapallon väestö kasvaa runsaalla prosentilla vuodessa, mikä tarkoittaa noin 80 miljoonaan hengen vuosittaista lisäystä.
- b. Kuinka monta elinvuotta tänään syntyneellä lapsella on keskimäärin odotettavissa, jos alueen olot säilyvät muuttumattomina.
- c. kuinka monta ei-työikäistä kansalaista on yhtä työikäistä kohti jollakin alueella.
- d. syntyvyyden ja kuolleisuuden historiallista kehitystä sekä niiden vaikutusta väestönkasvuun ja väkilukuun jollain alueella.
- e. Luonnollinen väestönkasvu nopeutuu, sillä syntyvyys pysyy korkeana ja kuolleisuus pienenee vähitellen terveydenhuollon kehittyessä sekä ravitsemus- ja hygieniaolojen parantuessa.

5. Käsitteet (painetun kirjan tehtävä 1)

- a. Väestötiheys on luku, joka ilmaisee alueen väkimäärän pinta-alayksikköä kohden. Asutuksella tarkoitetaan paikkaa tai aluetta, jossa asutaan pysyvästi.
- b. Oikumeeni on maapallon asuttu alue. Maapallon asumattomat alueet ovat anoikumeenia.
- c. Imeväiskuolleisuus on luku, joka kertoo kuinka monta lasta kuolee alle vuoden ikäisenä tuhatta saman vuoden aikana syntynyttä lasta kohden. Lapsikuolleisuus on luku, joka kertoo alle viiden vuoden ikäisenä kuolleiden määrän tuhatta samana vuonna elävänä syntynyttä lasta kohden.
- d. Syntyvyysluku ilmoittaa elävänä syntyneiden lasten määrän suhteessa kokonaisväestöön. Syntyvyysluku ilmoitetaan promilleina eli tuhatta asukasta kohden vuodessa. Hedelmällisyysluku kertoo kuinka monta elävänä syntyvää lasta hedelmällisessä iässä olevat naiset (tilastoissa 15–49-vuotiaat) keskimäärin synnyttävät.
- e. Väestöllinen huoltosuhde on suhdeluku, joka kertoo kuinka monta ei-työikäistä kansalaista on kutakin työikäistä kohden. Väestötieteessä työikäisiksi määritellään kaikki 15–64-vuotiaat. Taloudellinen huoltosuhde on suhdeluku, joka kertoo työvoiman ulkopuolella olevien määrän suhteessa työssäkäyvien määrään.

6. Maailman tiheimmin ja harvimmin asutut valtiot

a. –

b. Ne ovat joko kaupunkivaltioita tai pieniä saarivaltioita. Poikkeuksena ovat Bangladesh, jonka maaperä ja ilmasto soveltuvat poikkeuksellisen hyvin riisin viljelyyn, sekä Palestiina, jonne on sijoittunut paljon nykyisen Israelin alueelta muuttaneita palestiinalaispakolaisia.

c. Ne ovat suurimmaksi osaksi valtioita, joista suuri osa on aavikkoa. Islannista ja Kanadasta suuri osa on lähes asumatonta tundraa. Suriname on suurimmaksi osaksi sademetsää.

7. Väestön alueellinen jakautuminen (painetun kirjan tehtävä 2)

- Kiinan itäosat ovat hyvin tiheää asuttuja, länsiosassa asutus on erittäin harvaa ja siellä on paljon myös täysin asumattomia alueita. Myös Mongolian ja Venäjän rajan läheisyydessä asutus on harvaa. Itäosien tiheään asutuilla alueilla on paljon viljelyyn sopivaa maata. Länsiosissa on karua ja kylmää ylänköä ja toisaalta kuivia alueita, jopa aavikoita.
- Ranskan tiheimmin asutut alueet ovat Seine-, Rhone-, Loire- ja Garonne-jokien laaksot sekä Välimeren rannikko, joissa sijaitsevat Ranskan suurimmat kaupungit Pariisi, Marseille, Lyon, Bordeaux, Nantes ja Le Havre. Harvimmin asutut alueet ovat maan itäosien vuoristoseudut, Ranskan Keskiylänkö sekä maan eteläosat Pyreneiden vuoriston alueella.
- Etelä-Afrikan tasavallassa asutus on suhteellisen harvaa koko maassa kaupunkiseutuja lukuun ottamatta. Tiheintä asutus on maan itäosassa, jossa sademäärät ovat riittäviä maanviljelyyn. Johannesburgin ympäristössä myös kaivostoiminta työllistää ihmisiä. Kapkaupungin ympäristö on nahkealehtisen kasvillisuuden aluetta. Kaupungin sijainti Afrikan eteläkärjessä on tehnyt siitä tärkeän kauppapaikan. Maan länsi- ja sisäosat ovat hyvin harvaan asuttua kuivaa savannia.
- Chilen tiheimmin asutut alueet ovat maan keskiosissa lauhkealla vyöhykkeellä, jossa sijaitsevat suurimmat kaupungit Santiago, Puente Alto, Antofagasta, Vina del Mar ja Valparaiso. Harvimmin asutut alueet ovat maan itäosien Andein vuoristo, maan keskiosassa sijaitseva Atacaman aavikko sekä maan kylmät ja karut eteläosat.

8. Väestölliset muuttujat (painetun kirjan tehtävä 3)

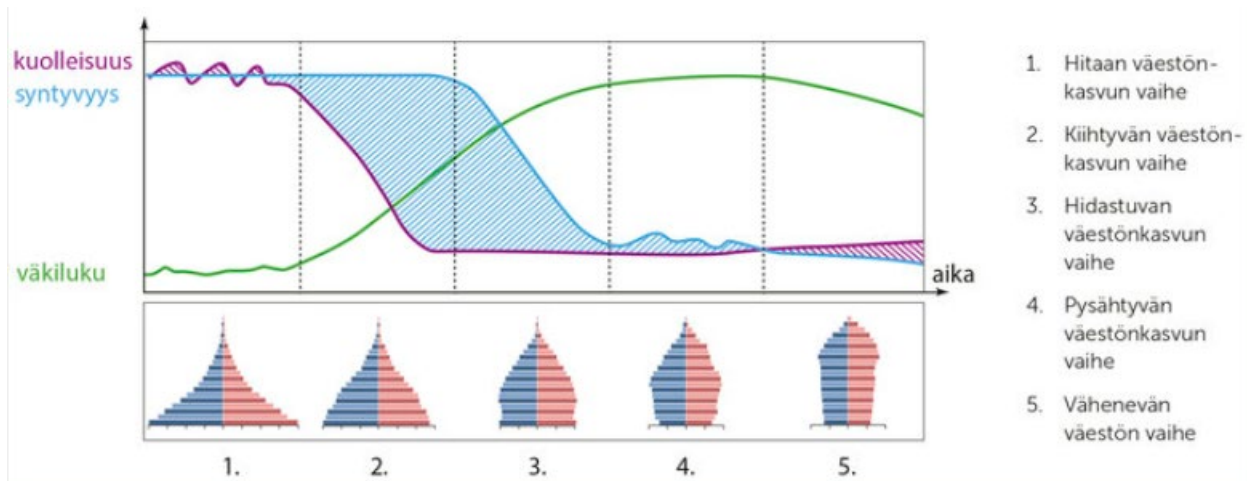
a. Opiskelijan oma vastaus.

b. –

c. Opiskelijan oma vastaus.

9. Kaavakuva laatiminen

a.-c.

d.

1. Kaikki valtiot ovat ohittaneet vaiheen.
2. Nigeria, Jemen
3. Intia, Meksiko
4. Yhdysvallat, Kiina
5. Japani, Viro

10. Väestöllisen muuttumisen malli

- Syntyvyys pysyy yhä korkeana, koska lapsenhankinta-asenteissa ei ole vielä tapahtunut muutosta. Lisäksi ehkäisyvälineistä voi olla puutetta.
- Väestö kypsyy asenteellisesti rajoittamaan lapsimäärää. Kaupungistumisen myötä tilaa on vähemmän, lapsia ei tarvita työvoimaksi maatalouteen, naisetkin käyvät töissä kodin ulkopuolella ja lastenhoito on hankalampaa.
- Elinajanodote ja väestön keski-ikä ovat korkeita. Vanhojen ihmisten suuri osuus nostaa kuolleisuutta. Syntyvyys on erittäin alhainen.

11. Maailman runsasväkisimmät valtiot vuonna 2050 (asukasta/km²)

- Ajankohtainen tilasto maailman runsasväkisimmistä valtioista löytyy esimerkiksi Population Reference Bureau:n sivustolta.

Vuonna 2021 runsasväkisimmät valtiot olivat:

1. Kiina

2. Intia
3. Yhdysvallat
4. Indonesia
5. Brasilia
6. Pakistan
7. Nigeria
8. Bangladesh
9. Venäjä
10. Meksiko

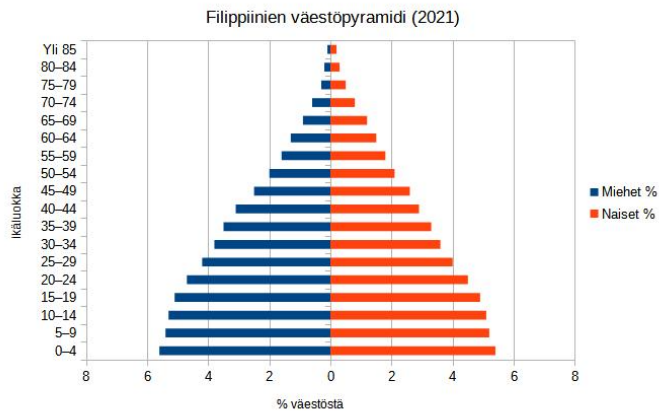
b. Intia ohittaa Kiinan maailman runsasväkisimpien maiden listalla. Kymmenen runsasväkisimmän valtion joukkoon nousee Afrikan maita (Nigeria nousee listalla kolmanneksi, kymmenen runsasväkisimmän valtion joukkoon nousevat myös Etiopia ja Kongon demokraattinen tasavalta). Yhdysvallat putoaa neljänneksi. Pakistan nousee viidenneksi. Brasilia putoaa seitsemänneksi.

c. Muutosta voidaan selittää väestöllisen muuntumisen mallilla. Intia ja Brasilia ovat väestöllisen muuntumisen mallin kolmannessa vaiheessa, jossa väestönkasvu alkaa hidastua. Kiina ja Yhdysvallat ovat mallin neljännessä vaiheessa, jossa väestönkasvu on erittäin hidasta, jopa olematonta. Nigeria, Etiopia ja Kongon demokraattinen tasavalta ovat väestöllisen muuntumisen mallin toisessa, kiihtyvän kasvun vaiheessa, jossa väestönkasvu on suurta.

12. Väestöpyramidin tulkintaa

- a. Kroatia. Väestö vähenee, elinajanodote on korkea, hedelmällisyysluku ja lapsikuolleisuusluku ovat alhaisia.
- b. Peru. Väestö kasvaa hitaasti, hedelmällisyysluku on melko korkea, samoin elinajanodote.
- c. Nigeria. Väestönkasvu on suurta. Hedelmällisyysluku ja lapsikuolleisuusluku ovat korkeat. Elinajanodote on alhainen.
- d. Tanska. Väestö kasvaa hyvin hitaasti. Hedelmällisyysluku ja lapsikuolleisuusluku ovat alhaisia. Elinajanodote korkea.

13. Väestöpyramidin laatiminen

a. 0–4-vuotiaat.

b. Poikia.

c. 45–49- ja 50–54-vuotiaissa.

d. Filippiinit on väestöllisen muuntumisen toisen, kiihtyvän kasvun vaiheen lopussa tai kolmannen, hidastuvan kasvun vaiheen alussa. Keski-ikä ja elinajanodote ovat melko alhaisia, syntyvyys on vielä kasvussa. Lapsikuolleisuus on saatu pieneneään.